Samarqand davlat universiteti Agrobiotexnologiyalar va o‘ziq-ovqat xavfsizligi instituti Agrokimyo va o‘simliklarni himoya qilish kafedrasi dotsenti A.Umurzakov tomonidan tayyorlangan 60810500 – “O‘simliklar himoyasi va karantini” ta’lim yo’nalishi uchun “O‘simliklarni karantin zararkunandalari va kasalliklari” fanidan fan dasturiga

TAQRIZ

Mazkur fan dasturii 60810500 – O‘simliklar himoyasi va karantini ta’lim yo’nalishi uchun majburiy fan sifatida mo’jallangan bo’lib, ushbu fan dasturiga asoslangan barcha mavzularini o’z ichiga qamrab olgan bo’lib, O‘zbekistonda uchramaydigan zararkunandalar, kasalliklar va begona o’tlar, ularning tur tarkibi, rivojlanishi, ularni aniqlash hamda qarshi kurash chorlari, iqtisodiy zarar keltirish qudratiga ega bo‘lgan alohida turlari kabi mavzular qamrab olgan.

Bundan tashqari, asosiy nazariy qism ma’ruza mashg’ulotlari (54 soat), амалий mashgulotlar bo’yicha ko’rsatma va tavsiyalar (84 soat), mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar (102 soat), jami 240 soat bo’lib, fan o’qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar), kreditni olish uchun talablar, asosiy va qo’shimcha adabiyotlar ro’yxati keltirilgan. Qishloq xo’jalik ekinlari карантин zararkunandalari, kasalliklari va begona o’tlariga qarshi uyg’unlashgan kurash tizimiga oid mavzularda keng keltirilgan.

Ushbu fan dasturi 60810500 – O‘simliklar himoyasi va karantini ta’lim yo’nalishi 3- kurs talabalari uchun majburiy fanga to’la mos keladi deb hisoblayman hamda “O‘simliklarni karantin zararkunandalari va kasalliklari” fan dasturi dolzarb mavzularni qamrab olgan va uni ta’lim jarayoniga joriy etilishi ushbu yo‘nalishdagi bakalavrlarni to‘lik bilim va ko‘nikma olishiga imkon yaratadi.

Samarqand davlat universiteti
Agrobiotexnologiyalar va oziq-ovqat xavfsizligi instituti
Agrokimyo va o’simliklarni himoya qilish kafedrasi dotsenti **S.I.Axmedov**

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI
AGROBIOTEXNOLOGIYA VA OZIQ-OVQAT INSTITUTI

Ro‘yxatga olindi:
№ BD-60810500
2024 yil “10 04”

“TASDIQLAYMAN”
SamDU rektori:
R.I.Xalmuradov
2024 yil “__” ________

O’SIMLIKLARNING KARANTIN ZARARKUNANDALARI VA KASALLIKLARI
FAN DASTURI

Bilim sohasi:	800000 – Qishloq, o‘rmon, baliq xo‘jaligi va veterenariya
Ta’lim sohasi:	810000 – Qishloq xo‘jaligi
Ta’lim yo‘nalishi:	60810500 – O’simliklar himoyasi va karantini

Fan/modul kodi		O‘quv yili	Semestr	ECTS – Kreditlar	
O’KZK 1508 O’KZK 1608		2026-2027 2026-2027	5 6	4 4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta’lim tili O‘zbek		Haftadagi dars soatlari 6	
1.	Fan nomi		Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Umumiy (soat)
	O’simliklarni himoya qilish		54 84	66 36	120 120

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	**Fanni o‘qitishdan maqsad** – Fanni o’qitishdan maqsad-qishloq xo’jalik ekinlari himoya qilsh tizimi, karantin zararkunandalarga, kasalliklarga va begona o’tlarga qarshi kurash choralarini uz ichiga olgan bulimlaridan tashkil topgan bo’lib, entomologiya, fitopatologiya va kimyoviy kurash usullari yordamida karantin zararkunandalarga, kasalliklarga va begona o’tlarga qarshi kurash, ulardan yetarli darajada iqtisodiy samaradorlikka erishishni o’rgatadi. **Fanning vazifasi** – Fanning vazifasi: dastur o‘simliklarning karantin zararlkunandalar, kasalliklar va begona o’tlarning morfologik, biologik va ekologik xususiyatlari, ko‘payishi, tarqalishi, uning zarari hamda ularga qarshi qo‘llaniladigan kurash usullari, vositalari to‘g‘risidagi masalalar bo‘yicha boshlang‘ich tushunchalarni qamraydi.

Fan mazmuni	
II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari) **II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:**	
Mashg‘ulotlar shakli: ma’ruza (M)	
M1	O’zbekistonda chegaralgan holda tarqalgan zararkunandalari.
M2	O’zbekiston respublikasiga chetdan kirib kelish havfi bo’lgan karantin organizmlar.
M3	O’simliklar karantini davlat xizmatini o’rganish va uni bekor qilish tartibi.
M4	Karantin organizmlarni qirib tashlashda qollaniladigan vositalar
M5	Karantin organizmlarni qirib tashlashda qollaniladigan zararsizlantirish usullarl
M6	G’o’zani karantin zararkunandalari bilan tanishuv.
M7	Ko’chatlarda uchraydigan zararkun and alar komstok qurti, sharq meva qurti. Kaliforniya qalqondori va boshqalar.
M8	Ko’chatlarda uchraydigan zararkunandalar amerika oq kapalagi. Tok fillokserasi.
M9	Boshoqli don ekinlarining karantin zararkunandalari bilan tanishuv
M10	Dukkakli don o’simliklarni karantin zararkunandalari bilan tanishuv.
M11	Omborxonalarda uchraydigan karantin zararkunandalar
M12	Sabzavot va poliz ekinlarini karantin zararkunandalari
M13	Kartoshka karantin zararkunandalari
M14	Mevali daraxtlarni karantin organizmlari
M15	Sitrus o'simliklarini karantin zararkunandalari
M16	Karantin begona o'tlar
M17	Karantin begona o’tlarni ekspertizasini o’tkazish usullari
M18	G’o’zaning karantin kasalliklari
M19	Bug'doyning karantin kasalliklari
M20	Makkajo’xorining karantin kasalliklari
M21	Mevali daraxtlarinlng kasalliklari
M22	Soyaning karantin kasalliklari
M23	Kartoshkaning karantin kasalliklari
M24	Zig’irning karantin kasalliklari
M25	Lavlagi karantin kasalliklari
M26	Sitrus ekinlarining karantin kasalliklari
M27	Xrizontema va chinnigul karantin kasalliklari

III. Amaliy mashg‘ulotlar bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar **Amaliy mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi.**	
A1	O'zbekistonda chegaralgan holda tarqalgan zararkunandalari bilan tanishuv.
A2	O'zbekiston Respublikasiga chetdan kirib kelish havfi bo'lgan karantin organizmlar bilan tanishuv.
A3	Karantin ostidagi materiallar va O'zbekiston Respublikasiga kirib kelayotgan transport vositalarining fitosanitar oratidan o„tkazish tranzit tartibi.
A4	O'zbekiston Respublikasidan karantin nazoratidagi materiallarni olib chiqish bo'yicha karantintalablari
A5	Karantin organizmlarni qirib tashlashda qo'llaniladigan preparatlarni qo'llash tartibi bilan tanishish.
A6	Karantin zararkunandalar bilan tanishuv
A7	Karantin nematodalar bilan tanishuv
A8	Kalarado qo'ng'zi bilan tanishuv
A9	Sitrus inli kuyasi va sitrus oqqanoti.
A10	Pomidor kuyasi bilan tanishuv
A11	G'o'za kuyasi yoki pushti rang ko„sak qurti bilan Innishish.
A12	Osiyo g'o'za tunlami bilan tanishish
A13	Sharq mevaxo'ri sistematikasi va rivojlanishini o'rganish
A14	Kaliforniya qalqondorini sistematikasi va rivojlanishini o„rganish
A15	Uzum filokserasi bilan tanishisherika oq kapaiagi bilan tanishish.
A16	G'arb makkajo„xori qo'ng'izi tanishish bilan tanishuv
A17	Xitoy donxo'ri (Callosobruchus chinensis L)
A18	No'xat donxo'ri tanishish bilan tanishuv.
A19	Loviya donxo'ri (urug'xo'ri) tanishish bilan tanishuv
A20	Keng xartumli ombor uzunburuni bilan tanishuv
A21	Pomidor kuyasi tanishish bilan tanishuv.
A22	Qovun pashshasi tanishish bilan tanishuv.
A23	Meva uzunburuni bilan tanishuv.
A24	Ussuriy vergulsimon qalqondori bilan tanishuv
A25	Komstok qurti sistematikasi va rivojlanishini
A26	Qora sitrus oqqanoti bilan tanishuv.
A27	Sitrus unsimon qurti bilan tanishuv
A28	Karantin begona o'tlar bilan tanishuv.
A29	Karantin zambrug'li kasalliklar bilan tanishuv
A30	Karantin bakteriyali kasalliklar bilan tanishuv
A31	Karantin virusli kasalliklar bilan tanishuv
A32	G'o'zaning antraknoz kasalligi
A33	Texass ildiz chirishi kasalligi bilan tanishish
A34	Bug'doyning xind qora kuyasi kasalligi bilan tanishuv
A35	Arpaning tasmacha (chiziqcha) shaklli mozaikasi kasalligi bilan tanishish.

A36	Makkajo'xorining janubiy chirish kasalligi bilan tanishish
A37	Mevali daraxtlaming kuyish kasalligi bilan tanishuv
A38	Kartoshkaning rak kasalligi bilan tanishish
A39	Kartoshkaning oltinrang nematodasi bilan tanishuv
A40	Lavlagining kumish rang dog'ianish kasalligi tanishish
A41	Sitrus ekinlarining malsekko kasalligi bilan tanishuv
A42	Sitrus ekinlarining tristeza kasalligi bilan tanishish

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

M1	O'zbekistonda karantin zararkunandalar.
M2	O'zbekiston Respublikasiga tashqi karantin organizmlar
M3	Karantin ostidagi materiallar nazorati
M4	O'zbekiston Respublikasidan karantin nazoratidagi materiallarga qo'yilgan talablar
M5	Karantin organizmlarni qirib tashlashda qo'llaniladigan preparatlar
M6	Karantin zararkunandalar kirib kelish yo'llari va ularni oldini olish yo'llari
M7	Karantin nematodalar kirib kelish yo'llari va ularni oldini olish yo'llari
M8	Kalarado qo'ng'zi kirib kelish yo'llari va ularni oldini olish yo'llari
M9	Sitrus inli kuyasi va sitrus oqqanoti kirib kelish yo'llari va ularni oldini olish yo'llari.
M10	Pomidor kuyasi kirib kelish yo'llari va ularni oldini olish yo'llari
M11	G'o'za kuyasi yoki pushti rang, ko'sak qurtining kirib kelish yo'llari va ularni oldini olish yo'llari
M12	Karantin zambrug'li, bakteriyali va virusli kasalliklarning kirib kelish yo'llari va ularga qarshi kurash
M13	Boshoqli don ekinlari karantin kasalliklari va ularga qarshi kurash chorali
M14	Zabsavot ekinlari karantin kasalliklari va ularga qarshi kurash chorali
M15	Mevali bog'larda karantin kasalliklari va ularga qarshi kurash chorali
M16	Sitrus ekinlari karantin kasalliklari va ularga qarshi kurash chorali
M17	Karantin begona o'tlarga qarsh kurash choralari

4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • *munozara,* • *o'z-o'zini nazorat.* • "Aqliy hujum", • "Muammo"; • Krossvord • Annogrammalar • Ko'chma dars mashg'ulotlari
5.	**VII. Kreditni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil

	mushohada yuritish va joriy nazorat shakllari, hamda mustaqil ta'limda berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish

6. ASOSIY ADABIYOTLAR:

QO'SHIMCHA ADABIYOTLAR:.

AXBOROT MANBALARI:

1. Sulaymonov B.A, Boltaev B.S., Anorbaev A.R:, Ortikov U.D., Sh.A. Maxmudova «Защита тепличных культур». Tashkent, 2020. 220 s.
2. Xasanov B.A. va boshqalar. Sabzavot, kartoshka hamda poliz ekinlari kasalliklari va ularga qarshi kurash. (o'quv qo'llanma), Toshkent. 2009.
3. Xujaev Sh.T O'simliklarni zararkunandalardan uyg'unlashgan himoya qilishning zamonaviy usul va vositalari. T, "Fan" nashriyoti. (darslik) 2015.-552 b.
4. Xujaev Sh.T., Umumiy va qishloq xo'jalik entomologiyasi hamda uyg'unlashgan himoya qilish tizimining asoslari. Toshkent, "Fan va texnologiya" nashriyoti. 2019.-375 b.

Qo'shimcha adabiyotlar

5. Mirziyoev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2017.-47 b.
6. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz. "O|'zbekiston" NMIU, 2017. - 485 b.
7. Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qatiy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir raxbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. "O'zbekiston" NMIU, 2017.- 103 b.
8.O"zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi tug'risida" gi PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda
9.Sattarova R.K. Fitopatologiya (uslubiy qo'llanma). Toshkent. 2002.
10.Xasanov B.A. Qshloq xo'jalik ekinlari kasalliklari va ularga qarshi kurash. (o'quv qo'llanma), Toshkent. 2011.
11.I.Xujaev Sh.T Entomologiya, qishloq xo'jalik ekinlarini himoya qilish va agrotoksikologiya asoslari. T, "Fan" nashribti. (darslik) 2014.-45 b
12.X.X.Kimsanboev.,B.A.Sulaymonov, B.S.Boltaev Защita maslynoпых овощпых kultur i kartofelya ot vrediteley i boleshey. (posobie dlya fermerov) Qo'llaima Toshkent 2013 y.

Internet saytlari:

13. www O"zbekistan Respublikasi hukumat portali.
14. www.lex.iz-O'zbekistan Respublikasi Qonun hujjatlari mamumoitri milliy bazasi.
15. www Msionline.org.
16. www nlihs.com/catalogue
17. www.iobcrth.u-net.com. w w w plant protect i on.com.
18. www iikv.edLi/Ag/Entomology/vthfacts/entvouth.htm.
19. www.loucansolutions.com/pat/insects.html.

6.	Fan dasturi Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Kengashining 2024 yil "24" avgustdagi -son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
7.	**Fan/modul uchun mas'ullar**: **A.A.Umurzakov**-Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti, Agrobiotexnologiyalar va oziq-ovqat xavfsizligi instituti, Agrokimyo va o'simliklarni himoya qilish kafedrasi dotsen, q.x.f.n.
8.	**Taqrizchilar:** **E.Umurzoqov** – Samarqand davlat vetenariya medisinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti, Agrotexnologiya kafedrasi professori, q.x.f.d. **S.I.Axmedov** - Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Agrobiotexnologiyalar va oziq-ovqat xavfsizligi instituti, Agrokimyo va o'simliklarni himoya qilish kafedrasi dotseni

Universitetning 2024-yil 16- avgustdagi 301-ij buyrug'i asosida Fan dasturlari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishga ma'sul ishchi guruhi:

Rais – Sh.T.Xoliqulov

Kafedra mudiri: **F.X.Xashimov**

Institut uslubiy kengash raisi **SH.A. Mamasov**

Institut derektori: **T.F.Rajabov**

O'quv ishlari bo'yicha

1-prorektor: **A. S. Soleyev**

1-O'QUV USLUBIY BOSHQARMA

Samarqand davlat universiteti Agrobiotexnologiyalar va o'ziq-ovqat xavfsizligi instituti Agrokimyo va o'simliklarni himoya qilish kafedrasi dotsenti A.Umurzakov tomonidan tayyorlangan 60810500 – "O'simliklar himoyasi va karantini" ta'lim yo'nalishi uchun "O'simliklarni karantin zararkunandalari va kasalliklari" fanidan fan dasturiga

TAQRIZ

Mazkur fan dasturii 60810500 – O'simliklar himoyasi va karantini ta'lim yo'nalishi uchun majburiy fan sifatida mo'jallangan bo'lib, ushbu fan dasturiga asoslangan barcha mavzularini o'z ichiga qamrab olgan bo'lib, O'zbekistonda uchramaydigan zararkunandalar, kasalliklar va begona o'tlar, ularning tur tarkibi, rivojlanishi, ularni aniqlash hamda qarshi kurash chorlari, iqtisodiy zarar keltirish qudratiga ega bo'lgan alohida turlari kabi mavzular qamrab olgan.

Bundan tashqari, asosiy nazariy qism ma'ruza mashg'ulotlari (54 soat), амалий mashgulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar (84 soat), mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar (102 soat), jami 240 soat bo'lib, fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar), kreditni olish uchun talablar, asosiy va qo'shimcha adabiyotlar ro'yxati keltirilgan. Qishloq xo'jalik ekinlari карантин zararkunandalari, kasalliklari va begona o'tlariga qarshi uyg'unlashgan kurash tizimiga oid mavzularda keng keltirilgan.

Ushbu fan dasturi 60810500 – O'simliklar himoyasi va karantini ta'lim yo'nalishi 3- kurs talabalari uchun majburiy fanga to'la mos keladi deb hisoblayman hamda "O'simliklarni karantin zararkunandalari va kasalliklari" fan dasturi dolzarb mavzularni qamrab olgan va uni ta'lim jarayoniga joriy etilishi ushbu yo'nalishdagi bakalavrlarni to'lik bilim va ko'nikma olishiga imkon yaratadi.

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Agrotexnologiya kafedrasi professori **E.Umurzoqov**ning imzosini

TASDIQLAYMAN

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Xodimlar bo'limi boshlig'i ________

XODIMLAR BO'LIMI